

TRANSPLANTACE JATER Před pětadvaceti lety lékaři v nemocnici u svaté Anny v Brně poprvé transplantovali do těla pacienta cizí játra. Josef Mynář neměl být tím prvním, ale jeho předchůdce si náročnou operaci rozmyslel. Nastoupil na ni až po Mynářovi.

Přežil jen díky cizím játrům

Brno - Žije už 25 let s cizími játry. Před čtvrt stoletím mu lékaři z brněnské nemocnice u svaté Anny transplantací zachránili život. „Když jsem uslyšel, že mám na játrech nádor, složilo mě to na kolena,“ vzpomíná Josef Mynář.

Zbývaly mu týdny života

Byl v Československu prvním člověkem, který měl sloužit operaci podstoupit. Předtím lékaři jen experimentovali – na prasatech. Mynář se přesto nerozmýšlel.

„Zeptal jsem se jen, co mi zbývá, když odmitnu. A dozvěděl jsem se, že pár týdnů, možná měsíců života,“ vzpomíná dnes jednašedesátiletý Mynář. Nádor mu totiž prorostl celými játry.

S manželkou o tom nediskutoval, myslel na své tři děti. „Rozhodl jsem se tehdy hned, neměl jsem co ztratit,“ říká muž.

I přesto, že jeho operaci povolilo ministerstvo vnitřní jen s označením „experiment na člověku“.

Když jel sanitkou do nemocnice podstoupit operaci, nevěděl, jestli přežije. Strach měl jen jednou.

„V sanitce se mnou jel nějaký muž, který mi začal vykládat, jak jeho švagroví operovali játra a nepřežili to. Opakoval mi to asi třikrát. Nebylo mi v tu chvíli moc dobře,“ vzpomíná Mynář.

Strach ho však záhy přelétl, když viděl doktora Jana Černého, který u jeho operace asistoval.

„Vylezl jsem ze sanitky, svítlo sluníčko a z nemocnice vyběhl pan

Cerný. Byl nabitý energií, široce se usmíval a ze mě to všechno spadlo, důvěřoval jsem jemu i jeho kolegům,“ přesně si vybavuje Mynář.

Před operací mu nejvíce vadilo, že si o své nemoci nemá s kým promluvit.

Zcela nevědomky mu v tomhle „pomohla“ jeho matka. Když se totiž o jeho nemoci dozvěděla, poslala mu do nemocnice faráře.

„Bral jsem to tehdy jako ránu pod pás, nepomohlo mi to. Ale vím, že to byla myšlenka. Nakonec jsme si s panem farářem popovídali,“ líčí Mynář.

Pomohla mu tehdy podpora manželky a také jeho lékařů, kteří se na sloužitou a první operaci pečlivě připravovali.

„Po roce jsem cítil, že mám vyhráno“

Když poprvé otevřel oči, byl šťastný, že se probudil. Žil. Nejvíce se těšil na návštěvu ženy a dětí.

„Ale věděl jsem, že ještě nemám vyhráno,“ říká Mynář. Nezbyvalo než čekat. Žily po celém těle měl rozpřáhané, dostával doslova litry transfúzí, někdy i dvacet denně.

Když se začaly jejich počty snižovat, věděl, že je to dobré znamení. Úspěšně překonal i kritických prvních šest týdnů.

„Byl jsem čím dál tím veselější. Pak už jsem niohl i něco sníst, začal jsem s bujony. Žily sice vypadaly hrozně, ale to byl detail. Byl jsem šťastný. A rodina taky, viděl jsem to na nich,“ vzpomíná Mynář.

SE ZACHRÁNCEM. Josef Mynář (vlevo) navštívil s profesorem Vladimírem Koříškem svatou Annu. FOTO: MAFA – MONIKA TOMÁŠKOVÁ

Po šesti týdnech se vyděsil. A lékaři také. Ve zkumavce s močí našel krev. „Praskla mi nějaká cévka. Musel jsem jít okamžitě na další operaci,“ popisuje horké chvíli Mynář. Operace dotahala dobře a pacient se úspěšně zotavoval.

Až po roce cítil, že má vyhráno.

Po basketbalu si dá pivo

Mrazivé chvíle ho ovšem neminuly. V lékařské knize se dočetl, že pacienti s transplantovanými játry žijí průměrně pět let. Z toho mu dobře nebylo. S rodinou tak zavedli tradici a každý rok výročí úspěšné operace oslavili. „Vzpomněl jsem si na tu knížku, když jsem slavil dvacáté výročí mého nových jater,“ usmívá se Mynář.

A jestli se změní? „Nežil jsem tak, abych musel něco zásadně měnit. Ale vím, že jsem do té doby hodně nepřecitlivěly. Dodnes se mě i malá nepřijemnost hodně dotýká a působí na mě. Dřív jsem takový nebyl. Ale po operaci jsem šel do přírody a kopřiva mi připadala jako růže,“ říká Mynář.

Vyšedávat v hospodách ho nikdy nebylo, to raději v lese, jako myslivec a později u vody, když rybařil. Klidně i sportoval. „Po basketbalu si klidně dám pivo dám,“ usmívá se pacient s prvními cizími játry.

A přitom první být původně neměl. Předchozí kandidát si však tehdy transplantaci rozmyslel. Dostal strach. A podstoupil ji až po úspěšné operaci Josefa Mynáře.

TEREZA STRNADOVÁ

První játra vědci voperovali 150 prasatům

Brno - Ještě v sedmdesátých letech považovali lékaři játra za orgán, který nejde operovat ani léčit.

V každém okamžiku se totiž v játrech odehrává zhruba 2000 chemických reakcí.

V roce 1975 začal v Československu lékařský tým v čele s profesorem Vladimírem Koříškem experimentovat. Játra transplantovali prasatům.

„Teprve po dvou letech nám většina zvířat přeživala,“ vzpomínal Koříšek. Úspěšně transplantovali játra zhruba 150 čuníkům.

První výměnu jater člověku povolilo až v roce 1983 ministerstvo vnitřní. Navíc s podmínkou, že zákrok musí mít označení „experiment na člověku“.

V Americe v té době při transplantaci umírali zkušenými chirurgy pacienti na stole,“ říká Jan Černý, tehdejší ředitel Centra kardiovaskulární a transplantční chirurgie, který při operaci asistoval.

Druhého února se experiment povedl. Pacient přežil. A žije dodnes.

Transplantace jater už není výjimečná operace. Loni jich odborníci v nemocnici u svaté Anny udělali 36. „To je zatím nejvíce za rok,“ pochlubil se současný šéf Centra kardiovaskulární a transplantční chirurgie Petr Němec.

Lékaři od svaté Anny se teď chystají udělat další krok. Cházejí se naučit technicky zmenšovat játra. „Abychom mohli dát orgán velkého člověka někomu menšímu,“ vysvětlil ředitel centra Němec.

TEREZA STRNADOVÁ